

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาคือกระบวนการสร้างสมและถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของมนุษย์เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี เป็นความพยายามที่จะเพิ่มคุณภาพชีวิตโดยมุ่งให้บุคคลและสังคมมีความสุขความเจริญมีความเข้าใจอันดีต่อกัน (ปฐม นิคมานนท์, 2528) นับเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและการแก้ไขปัญหการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ เพราะการศึกษาเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศให้เป็นผู้รู้จักคิด รู้จักทำ รู้จักแก้ปัญหา ตลอดจนรู้จักใช้ทรัพยากรวัตถุที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสิ้นเปลืองน้อยที่สุด ฉะนั้นประเทศจะเจริญก้าวหน้าได้ จึงจำเป็นต้องอาศัยการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการในการเสริมสร้างบุคคลให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535)

โดยเหตุนี้เอง การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นผู้มีประสิทธิภาพเพื่อที่จะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญมั่นคงในทุก ๆ ด้าน บทบาทความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพประชากรและความเจริญก้าวหน้าของประเทศนั้นได้เป็นที่ตระหนักและยอมรับกันในทุกสังคม (เชียรศรี วิวิธศิริ, 2535) ดังจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนรู้จักคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็นพร้อมทั้งสามารถนำความรู้ ความคิด และทักษะที่ได้ไปใช้ได้จริงในสภาพเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นของตน (กรมวิชาการ, 2534)

เมื่อพิจารณาจุดประสงค์วิชาสังคมศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จุดประสงค์มุ่งเน้นให้นักเรียนมีหลักธรรมและคุณธรรม มีค่านิยมที่พึงประสงค์รักและผูกพันกับท้องถิ่นและประเทศชาติตลอดจนสามารถปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และสร้างเสริมศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในชุมชน (กรมวิชาการ, 2534) มีความรู้ความสามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตตลอดจนความเป็นคนที่มีความสามารถมีความคิด (วารี ถิระจิตร, 2534) พร้อมทั้งมีทักษะในการแสวงหาความรู้การแก้ปัญหาและตัดสินใจต่าง ๆ

ตลอดจนมีทักษะการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (ลาวัญย์ วิชาวุฒิจกกุล, 2533)

จากรายงานการใช้หลักสูตรสังคมศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า นักเรียนยังปฏิบัติตนไม่ถูกต้องในเรื่องการทำงานเป็นหมู่คณะ และจากการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของกรมวิชาการ (2534) พบว่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นค่อนข้างต่ำและครูส่วนใหญ่ยังคงยึดการสอนแบบบรรยาย ไม่ใช้เทคนิคการสอนที่มีอยู่อย่างหลากหลายสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชัยวัฒน์ ตฤธิรัตน์ (2533) ที่ว่าครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นส่วนใหญ่ไม่ค่อยใช้วิธีสอนแบบระบบกลุ่มทั้ง ๆ ที่กระบวนการเรียนการสอนแบบกลุ่มนี้จะมุ่งสร้างให้ผู้เรียนได้มีความคิดอย่างอิสระ มีเหตุผล มีความรับผิดชอบและรู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น (ผาณิต เพชรจำรัส, 2529)

จากปัญหาการสอนสังคมศึกษาดังกล่าววิชา ส 305 โลกของเรา ก็เป็นหนึ่งในรายวิชาสังคมศึกษาที่มีปัญหาเช่นกัน และได้มีผู้ศึกษาปัญหาของรายวิชาสังคมศึกษา (ส 305) โลกของเราไว้หลายประการซึ่งจากการสัมมนาหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาโดยกรมวิชาการสรุปได้ว่าควรปรับปรุงเนื้อหาให้เด็กนักเรียนเข้าใจง่ายขึ้น และควรเน้นการเรียนการสอนที่สร้างมโนทัศน์ให้กับเด็กในเรื่องที่ไกลตัวจากนามธรรมให้มาเป็นรูปธรรม (กรมวิชาการ, 2535) ซึ่งสอดคล้องกับการสรุปผลการเรียนการสอนรายวิชาสังคมศึกษา ส 305 ของงานวัดผลประเมินผล ฝ่ายวิชาการ โรงเรียนนวมินทราชินยา อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ ประจำปีการศึกษา 2539 พบว่าปัญหาการเรียนการสอนของวิชาสังคมศึกษา ส 305 เกิดจากเนื้อหาตามหลักสูตรมากเกินไปไม่เหมาะสมกับเวลาเรียน เนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องไกลตัวทำให้นักเรียนเข้าใจยากและขาดความร่วมมือในการเรียนที่จะช่วยให้เด็กนักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชานี้ต่ำ (โรงเรียนนวมินทราชินยา, 2539)

จากปัญหาการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา (ส 305) โลกของเรา ได้มีผู้เสนอแนวทางแก้ปัญหาคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำไว้ เช่นกรมวิชาการเสนอว่าควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางเพื่อให้นักเรียนทุกคนบรรลุจุดประสงค์ (กรมวิชาการ, 2535) ซึ่งการยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้นี้จะช่วยให้เด็กนักเรียน ได้คิดเอง ปฏิบัติเอง และแก้ปัญหาอย่างมีระบบบนพื้นฐานของข้อเท็จจริงอย่างมีเหตุผล ตลอดจนนักเรียนสามารถประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและมีการทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ (สนอง อินละคร, 2540) วิธีสอนแบบซินติเคทเป็นวิธีสอนวิธีหนึ่งที่เน้นให้นักเรียนรู้จักการปริกษาหาหรือเพื่อแก้ปัญหา มุ่งให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มยึดตัวนักเรียนเป็นศูนย์กลางเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและ

1.3.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ศ 305 ด้วยการสอนแบบซินดิเคทมีพฤติกรรมการทำงานกลุ่มสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ศ 305 ด้วยการสอนปกติ

1.3.3 ความคงทนในการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศ 305 ของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนแบบซินดิเคทสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการสอนปกติ

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการทดลองครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 ของโรงเรียนนวมินทราชินยา อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 2 ห้องเรียน จำนวน 84 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.4.1.1 กลุ่มทดลอง 1 ห้องเรียน จำนวน 42 คน สอนด้วยการสอนแบบซินดิเคท

1.4.1.2 กลุ่มควบคุม 1 ห้องเรียน จำนวน 42 คน สอนด้วยการสอนปกติ

1.4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1.4.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่การสอน 2 แบบคือ

1) การสอนด้วยวิธีสอนแบบซินดิเคท

2) การสอนปกติ

1.4.2.2 ตัวแปรตามมี 3 ตัวแปรคือ

1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา

2) พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

3) ความคงทนในการเรียนรู้

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.5.1 การสอนแบบซินดิเคท หมายถึงการสอนที่นักเรียนศึกษาจากกรณีตัวอย่างหรือประเด็นปัญหาแล้วให้นักเรียนได้ค้นคว้าหาคำตอบ ด้วยตนเองจากแหล่งข้อมูลหรือแหล่งวิชาการอื่น ๆ โดยเน้นกระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม

1.5.2 การสอนแบบปกติ หมายถึงการสอนโดยเน้นทักษะกระบวนการ 9 ขั้น ตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา

1.5.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา หมายถึงคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

1.5.4 พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม หมายถึงคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดพฤติกรรมการทำงานกลุ่มที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง

1.5.5 ความคงทนในการเรียนรู้ หมายถึงคะแนนผลต่างเฉลี่ยระหว่างการทดสอบหลังการทดลองครั้งที่ 1 และการทดสอบหลังการทดลองครั้งที่ 2 เมื่อเวลาผ่านไป 2 สัปดาห์โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศ 305 ฉบับเดิมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองชุดเดียวกับแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ได้แนวทางสำหรับครูในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศ 305 ด้วยการสอนแบบซินคิเลท

1.6.2 ได้แนวทางในการปรับปรุงประสิทธิภาพการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศ 305